

29. Kaupunginkirjasto ¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna huoltopäällikkö K. Kulo puheenjohtajana, kirjastoneuvos H. Kannila varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä ylikirjastonhoitaja E. Bruun, kirjastonhoitaja G. Kerkkonen, opettaja H. Koivu, päätoimittaja R. Palmgren, arkistonhoitaja H. Raatikainen, johtaja K. Virva ja osastopäällikkö A. Voipio-Juvas. Kaupunginhallituksen edustajana oli opetus- ja sairaala-asia-in johtaja P. Railo.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 13 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 183 pykälää, saapuneita kirjelmia oli 337 ja lähetettyjä kirjelmia 347.

Käsitetyksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: vaihtovirkailijan lähettämistä Hampurin kaupunginkirjastoon (25.1. 13 \$); kaupunginkirjaston kirjavaraston tarkastusta 5-vuotiskautena 1947-1951 (22.2. 30 \$); Tapanilan sivukirjaston ja Haagan sivukirjaston huonetilojen korjaamista (22.2. 31 \$, 21.3. 38 \$); Vallilan sivukirjaston lastenosaston kalustamista (21.3. 40 \$); pääkirjaston opintolukusalin korjaamista (21.3. 42 \$); viranhaltijan vaihtamista kaupunginkirjaston ja Hannerin kaupunginkirjaston välillä (21.3. 49 \$); matka-apurahan myöntämistä kirjastonhoitajien pohjoismaisen jatkokurssin osanottajille (21.3. 53 \$); Tapanilan sivukirjaston kalustamista (21.3. 54 \$); virkapukujen ja työtakkien hankkimista kaupunginkirjaston vahtimestareille (18.4. 66 \$); kaluston hankkimista Herttoniemen sivukirjastoon (18.4. 67 \$); Herttoniemen sivukirjaston aukioloajan pidentämistä (18.4. 68 \$); pääkirjaston lisärakennussuunnitelman toteuttamista (18.4. 73 \$); puhelinten hankkimista Malmin ja Oulunkylän sivukirjastoille (16.5. 85 \$); Kallion sivukirjaston eräiden osastojen kalustamista (16.5. 87 \$ ja 88 \$); valvojan palkkaamista pääkirjaston sanomalehtilukusaliin (1.7. 98 \$); kirjastotoiminnan järjestämistä eräisiin lastenhuoltolaitoksiin (19.9. 128 \$); apulaistahtimestarin viran perustamista Vallilan sivukirjastoon (28.11. 169 \$) ja kirjasaakoista annettujen määräysten uusimista (19.12. 173 \$).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin mm. asioista, jotka koskivat: kirjastolautakunnan alaisten yleishyödyllisten laitosten ja yritysten v. 1951 avustusrahojen käytön valvontaa (22.2. 25 \$); kirjastolautakunnan alaisten yleishyödyllisten laitosten v:n 1952 avustusanomuksia (21.3. 37 \$); kaupunginmuseon kirjaston ja lehtikokoelman täydentämistä (18.4. 62 \$); Malmin sivukirjaston huoneiston luovuttamista Malmin jatkokoululle (16.5. 80 \$); kansakoulujen kirjaston kortistoinnin ja luetteloinnin järjestämistä (1.7. 102 \$); pääkirjaston lisärakennussuunnitelman toteuttamista (29.8. 115 \$); Kirjoja Sokeille -yhdistyksen v:n 1953 avustusanomusta (19.9. 124 \$).

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa oli kaupunginkirjaston palveluksessa 154 sääntöpalkkaisesti palkattua viranhaltijaa.

Virkaerot ja virkanimitykset. Pääkirjaston vaatevartija E. Silius kuoli tammikuun 11 p:nä. Omasta pyynnöstään myönnettiin ero seuraaville: toimistoapulaiselle R. Heinosele tammikuun 1 p:stä; kirjastoamanuenssi

I. Sareliukselle maaliskuun 1 p:stä; toimistoapulaiselle T. Niemiselle huhtikuun 1 p:stä; kirjastoamanuenssi I. Wuoristolle syyskuun 1 p:stä; kirjastoamanuenssi A. Jäykälle marraskuun 24 p:stä ja sivukirjastonhoitaja E. Langille marraskuun 1 p:stä alkaen. Toimistoapulainen A. Hietala vapautettiin virastaan kesäkuun 1 p:stä alkaen.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin kertomusvuonna seuraavat uudet viranhaltijat: kirjastoamanuensseiksi helmikuun 1 p:stä alkaen E. Elonheimo, R. Saarnio, S. Engström, K. Lindeqvist, U. Lehtonen, A. Jäykkä, E. Parviainen, H. Aukimaa ja R. Leskinen (o.s. Wirkkula); Haagan sivukirjastonhoitajaksi A. Laurila maaliskuun 1 p:stä; toimistoapulaisiksi L. Ullner ja H. Venetkoski maaliskuun 1 p:stä; kirjastoamanuenssiksi M. Turunen kesäkuun 1 p:stä; toimistoapulaisiksi M. Martikainen kesäkuun 1 p:stä kirjastoamanuenssiksi B. Fyhr kesäkuun 1 p:stä; kirjastoamanuensseiksi S. Snell, A.-L. Salo ja A. Seppänen tammikuun 1 p:stä 1953; toimistoapulaisiksi S. Stenholm ja R. Nylund (o.s. Pyysalo) joulukuun 1 p:stä; Herttoniemen sivukirjastonhoitajaksi V. Majara tammikuun 1 p:stä 1953.

Sairaustilasto v. 1952.

Sääntöp. viranhaltijat	Lukumäärä	% luvusta 154	Sairauspäiviä	% luvusta 2496
Kirjastoammatillinen henkilökunta ja järjestelyapulaiset	117	76.0	2272	91.0
Toimisto- ja taloushenkilökunta	37	24.0	224	9.0
Yhteensä	154	100.0	2496	100.0

Sairauspäiviä henkeä kohti $\frac{2496}{154} = 16.21$ päivää.

P ä d k i r j a s t o. *Suomalaisella lainausosastolla* järjestettiin eri tiedonaloja koskevia näyttelyitä sekä kirjoilijoiden ja muiden kulttuurihenkilöiden elämän ja tuotannon esittelyjä. Esittelyjen kohteina olivat: Juhani Aho, Yrjö Hirn, Aino Kallas, Volter Kilpi, Heikki Klemetti, V.A. Koskenniemi, L. Onerva, Toivo Pekkanen, T. Vaaskivi. Lisäksi esiteltiin eräiden uusimpien kertojien sekä Lapin ja Perä-Pohjolan kuvaa- jien tuotantoa.

Näyttelyiden aiheet olivat seuraavat: Suomalainen näytelmä Aleksis Kivestä Maria Jotuniin, Sveitsiläistä kulttuuria, Kansanrunous, Musiikki, Suomalainen kuvaamataide, Lintumaailmaa, Urheilu, Egyptin kulttuuri, Oikeustiede, Kiinan kulttuuri, Nyky-Saksan kirjallisuus. Joulutaiteessa, Maassa rauha.

Yleisessä lukusalissa järjestettiin suomen-, ruotsin- ja muunkielistä kauno- ja tietokirjallisuutta esitteleviä näyttelyitä, joiden aiheina olivat: Musiikki, Kansanrunous, Historia, Matematiikka ja fysiikka, Keskiajan maailma. Lukusalin eteisaulaan asetettiin näytteille maalaustaidetta taidejäljennöksiä näyttelyihin liittyvin aihein.

Opintosalissa suoritettiin arkkitehti T. Salmio-Toivian suunnitelman mukaan perusteellisia korjauksia, joiden yhteydessä salin kannatinpylväät muutettiin uudelleen ja seinät maalattiin vaaleiksi. Saliin hankittiin uusi valvojanpöytä sekä uudet vaaleansävyiset lukupöydät ja tuolit.

Sekä opinto- että yleisessä lukusalissa asetettiin systemaattinen kor- tisto yleisön käytettäväksi.

Sanomalehtisalissa suoritettiin eräitä uudistuksia. Lehtitelineet poistettiin suurimmaksi osaksi käytöstä, sanomalehdet asetettiin avonai- sille lokerohyllylle ja salin siirrettiin opintosalissa aikaisemmin olleet pöydät ja tuolit. Lisäksi järjestettiin salin säännöllinen val- vonta siten, että kaksi lukusalin valvojaa vuorotvöissä ollen huolehti

lehtien paikoilleen asettamisesta ja järjestyksestä lukusalissa.

Lasten lukusali avattiin kokonaisuudessaan uusittuna maaliskuun 1 p:nä. Saliin hankituilla näyttelytauluilla on havainnollisesti esitelty kirjaston luokitusjärjestelmää ja uusille lukusalissa kävijöille on annettu ohjausta kortistojen käytössä ja hyllyjärjestyksen tuntemuksessa.

Lukusalissa kävijöille järjestettiin tietokilpailuja, joiden kysymys-sarjat olivat keväällä seuraavilta aloilta: ajantieto, tähtitiede, maapallon mittasuhteet ja kartat sekä maanosat, meret ja väestön suhteet. Osanottajia oli 47. Syksyn tietokilpailut aloitettiin kirjastonkäyttöön liittyvällä kysymyssarjalla ja senjälkeen siirryttiin ihmiskuntaa hyödyttäneitten keksintöjen tarkasteluun. Tässä kilpailusarjassa oli mukana 67 lasta. Palkinnot lahjoitti Suomalainen Kirjakauppa.

Lasten lainausosastolla esiteltiin seuraaviin aiheisiin liittyvää kirjallisuutta: Z. Topelius, Sveitsi, Kalevala, Harrastus - Hobby, Hakuteokset - Uppslagsverk ja Joululaulu - Jul.

Ruotsalaisen ja vieraskielisen kirjallisuuden lainausosastolla järjestettiin yhteensä 27 tiedon eri aloja esittävää näyttelyä. Näyttelyiden aiheet olivat seuraavat: Det moderna samhället, Nya svenska berättare, English poetry, Modern short stories, Nordisk konst, Finsk prosa, Antologier, Från fjärran land, Tro och vetande, Norskt, danskt, isländskt, Moderna konstteorier, Historiska romaner, Kritiken och boken, Kring Medelhavet, Vår trädgård, Ny prosa, Verdandis småskrifter, Klassiker, Modern arkitektur, Modern dramatik, Vår rika värld, Kvinnan i litteraturen, Musik, Franskt, Moderna berättare. Lisäksi järjestettiin Yrjö Hirnin ja Arvid Mörnen muistonäyttelyt.

Kaupungintalolla järjestettiin laaja tanskalaista kirjallisuutta esittävä näyttely Kunnallisevryksamiesliiton järjestämän Tanskan illan yhteyteen.

Sivukirjastokeskus suoritti kertomusvuoden aikana mm. seuraavat tehtävät: Haagan sivukirjaston koko kortiston sekä Munkkiniemen sivukirjaston inventointikortiston järjestäminen kaupunginkirjaston järjestelmän mukaisesti, Herttoniemen sivukirjaston muuttaminen uuteen huoneistoon, sen kirjavaraston inventointi ja kortistojen järjestäminen, Pitäjänmäen sivukirjaston vuosi-inventointi. Lisäksi tehtiin koko kirjastoa koskevat poistomerkinnät sekä laskettiin tilasto poistetuista kirjoista sekä suoritettiin kirjojen siirtoja osastolta toiselle.

Lainaaajaluettelon kalusto uusittiin kertomusvuonna kokonaan. Lainajakortistoa varten hankittiin yhtenäinen kortistokaapisto ja yleisöä varten uudet kirjoituspulpetit ja istuimet.

Vaihtovirkailijat. Ulkolaisina vaihtovirkailijoina toimivat pääkirjastossa kirjastonhoitaja G. Seydelmann Hampurin kaupunginkirjastosta toukokuun 1 p:n ja heinäkuun 31 p:n välisenä aikana sekä kirjastonhoitaja H. Winckelmann Hannoverin kaupunginkirjastosta heinäkuun 1 p:stä syyskuun 30 p:ään.

Opintomatkat. Kirjastoamaneuussi U. Lehtonen osallistui Kööpenhaminassa elokuun 1 p:n ja syyskuun 30 p:n välisenä aikana pidettyihin lastenkirjastonhoitajien kursseihin sekä tutustui lokakuun 1 ja 15 p:n välisenä aikana Tanskan, Ruotsin ja Norjan lastenkirjasto-oloihin.

Kirjaston esittelyt. Kertomusvuoden aikana kävi pääkirjastossa useita koti- ja ulkomaisia vierailijoita, joille eri osastoille tehdyn kierto-käynnin yhteydessä selostettiin kirjaston historiaa, sen nykyisiä toimintamuotoja, lainaustilastoa jne.

Opaskirjaset. Kirjaston käyttäjiä varten laadittiin ja painettiin kuvitetut sekä suomen- että ruotsinkieliset opaskirjaset. Suomenkielisen, nimeltään Opas kaupunginkirjaston käyttäjiä varten, laati filosofian maisteri S.-L. Meri ja ruotsinkielisen, Söka rätt bland böcker, filosofian kandidaatti B. Carpelan.

Juhlatilaisuudet. Kirjaston henkilökunnan pikkujoulu-juhlan, jota vietettiin joulukuun 6 p:nä pääkirjaston lasten lukusalissa, järjesti ruotsalaisen ja vieraskielisen kirjallisuuden lainausosaston virkailijakunta. Ohjelmassa oli mm. dosentti, filosofian tohtori H. Hirnin pitämä kulttuurihistoriallinen esitelmä, rouva Ch. Saarnion johtaman kuoron lauluesityksiä sekä saksan-, ranskan-, englannin-, latinan- ja kreikankielistä luentaa.

Kallion sivukirjasto. Aikuisten lainausosastolla järjestettiin eri tiedon alojen esittelyjä asettamalla erityisille kirjojen esittelyhylllyille itseopiskelua edistävää ja opiskelunhalua herättävää tieto- ja kaunokirjallisuutta ottaen myöskin huomioon kulttuurimerkkipäivät ja ajankohtaiset tapahtumat sekä Kallion sivukirjaston opintokerhojen ohjelmat. Kirjaesittelyt järjestettiin siten, että tieto- ja kaunokirjallisuuden esittelyhylllyillä oli kulloinkin esillä sama aihe. Esiteltävän aiheen valaisemiseksi käytettiin apuna erilaista kuvamateriaalia: taidejäljennöksiä, muotokuvia, luonnontieteellisiä ja maantieteellisiä kuvia ja valokuvajäljennöksiä. Esittelyjen aiheet olivat seuraavat: Z. Topelius, Euroopan kirjallisuuden suuria nimiä, Perinnöllisyys ja rotu, "Runon kuningas", Muinaisia kulttuureja (egyptiläinen, maya, inka), Sveitsi, Kalevala, Näyttämötaidetta, Löytöretkeilijöitä, Elämänviisautta ja mietekirjallisuutta, Lintumaailmaa, Jean Sibelius, Kasvimaailmaa, Hyönteisten elämää, Heilaan perintö, Vierailta mailta, Vuorilta suurkaupunkeihin, Suomalaisen kirjallisuuden suuria nimiä, Ranskan taidetta ja ranskalaisia kirjailijoita, Nuoruusiän ongelmia, Aleksis Kivi, Kaunis Italia - Italia, la bella, Tutustu eläinsykologiaan, Kirjallisuuden Nobelin palkinnot 1901-1952, Suomalaisia taiteen mestareita, Keskiajan elämää, Joulutaiteen kuvaamana.

Pääportaikon yläaulassa olevaan näyttelykaappiin järjestettiin kertomusvuoden aikana useita suomen- ja ruotsinkielisiä näyttelyitä, joiden aihe liittyi joko ajankohtaisiin kulttuurimerkkipäiviin ja tapahtumiin tai Kallion sivukirjaston opintokerhojen ohjelmiin. Lisäksi niissä esiteltiin opintolukusalissa saatavissa olevaa eri alojen kirjallisuutta. Näyttelyyn on tarvittaessa liitynyt luettelo opintolukusalissa saatavissa olevasta alan kirjallisuudesta. Näyttelyiden aiheet olivat seuraavat: Z. Topelius, Ranskan nykytaidetta (Braque, Chagall, Leger, Matisse), J. T. Runeberg, Egyptiläinen, sumerilainen ja maya kulttuuri, Sveitsi, Kalevala, William Shakespeare, Rotutyyppejä, Espanjan taiteen mestareita (El Greco, Goya, Velasques), Lintumaailmaa, Jean Sibelius, Erämään kasvimaailmaa, Hyönteisten elämästä, Kreikan taidetta, Vierailta mailta, Vuorilta suurkaupunkeihin, Ranskan taidetta (Degas, Morisot, Renoir, Vuillard), A. Kivi, Italia, la bella, Metsän syksyä, Suomalaisia mestarimaalauksia (Marcus Collin, Pekka Halonen, August Uotila, Maria Wiik), Keskiajan elämää, Renessanssin madonna.

Opintolukusaliin sijoitettiin kertomusvuoden alussa erityinen taidekirjallisuushylly, jonka avulla esitellään opintolukusalia käyttävälle yleisölle eri aikojen ja maiden taidetta käyttäen hyväksi kirjaston kuvakokoelman taidejäljennöksiä. Kertomusvuoden aikana järjestettiin taidekirjallisuushyllyillä seuraavat näyttelyt: Renessanssin madonna, Eri aikojen arkkitehtuuria, Näyttämötaidetta, Ranskan taidetta, Sävelten maailma taiteen kuvaamana, Suomalaisia mestareita, Antiikin taidetta, Muotokuvien mestareita: Gainsborough, Romney, El Greco, Goya, Botticelli, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Keskiajan taidetta, Suomen taidetta, Keskiajan madonna.

Lasten osastolla pidettiin nuorimmille kirjastonkäyttäjille 23 suomen- ja 3 ruotsinkielistä satuiltaa osanottajamäärän ollessa yhteensä 790 (suomenkielisiä 780, ruotsinkielisiä 10). Satuillat pidettiin keski- viikkoiltaisina kerhuhuoneessa, jonne voidaan ottaa 35 lasta kerrallaan. Suomenkieliset satutunnit piti osastonhoitaja E. Salovius (21 kertaa) ja ylioppilas L. Kola (2 kertaa), ruotsinkielisistä huolehtivat amanuenssit E. Laurell (1 kerran) ja G. Sandström (2 kertaa). Innostus satutun- teihin oli jatkuvasti niin suuri, että osanottajamäärän ollessa rajoit- tettu käytettävissä olevan huonetilan takia, oli tarpeellista jakaa edel- täkäsän osanottajakortteja, jotta välttyttäisiin tungoksesta eikä joudut- taisi lähettämään lapsia ovelta takaisin.

Lasten ja nuorison lukusalissa pidettiin kertomusvuoden aikana päi- vittäin kaikkein nuorimmille kirjastonkäyttäjille ns. "kuvakirjakaïsille" kuvakirjatunteja aamutunteina säännöllisesti klo 10-11 sekä myös muina hiljaisempina lukusalitunteina. Kuvakirjatunnilla kerrottiin lap- sille johonkin kuvakirjaan liittyvä satu tai kertomus ja valaisttiin esi- tystä kuvakirjan kuva-aineiston pohjalla. Lapsille ja nuorisolle pidet-

tiin kaksi tietokilpailusarjaa. Kumpaankin tietokilpailusarjaan kuului 6 eri kilpailua, joista jokainen sisälsi 6 tehtävää. Kevään kilpailun aiheena olivat Olympian kisat ja syksyllä tehtävien aiheena oli löytöretkien historia. Tietokilpailuihin otti keväällä osaa kaikkiaan 63 lukusalissa kävijää ja syksyllä 56. Vastaajien ikä vaihteli 8:sta 15:een ikävuoteen. Kilpailusarjojen päättyessä jaettiin Suomalaisen Kirjakaupan lahjoittamat kirjapalkinnot.

Lasten lainausosastolla järjestettiin eri tiedonalojen esittelyjä samojen kirjastokasvatuksellisten periaatteiden mukaisesti kuin aikuisten lainausosastolla. Esittelyissä otettiin huomioon paitsi ajankohtaiset kulttuurimerkkipäivät ja tapahtumat myös osittain tietokilpailuaiheet. Kunkin tiedonalan esittelyä elävöitettiin aiheeseen liittyvällä kuva-aineistolla. Näiden periaatteiden mukaisesti otettiin huomioon seuraavat merkkipäivät ja ajankohtaiset tapahtumat: Z. Topelius, J.L. Runeberg, Sveitsi, Kalevala, Jean Sibelius, Olympian kisat, Aleksis Kivi, A. Wallin. Lisäksi järjestettiin seuraavat tiedon eri alojen esittelyt: Uuden vuoden alkaessa, Maailman ympäri, Tunnetko taidetta?, Lintunäyttely, Kasvinäyttely, Tekniikan ihmeitä, Suomen suvi, Suuria löytöretkeilijöitä, Avaruuden valloitus.

Pääportaiton yläaulassa olevaan näyttelykaappiin, joka sijaitsee lasten ja nuorison lukusaliin johtavan oven kohdalla, järjestettiin kertomusvuoden aikana useita eri näyttelyitä. Näyttelyiden tarkoituksena oli kiinnittää lasten ja nuorten huomio lukusalissa käytettävissä olevaan eri tiedon alojen kirjallisuuteen ja siten herättää ja edistää opiskelua. Useimpiin näyttelyihin liittyi luettelo lukusalissa saatavissa olevasta alan kirjallisuudesta. Näyttelyt käsittivät seuraavat aiheet: Z. Topelius, J.L. Runeberg, Sveitsi, Kalevala, Taidekirjallisuutta, Kevätaiheita taidetta, Lintunäyttely, Kasvinäyttely, Suvista Suomea, Olympian kisojen aikana näyttely 100:n eri valtion lipuista sekä maailmankartta, johon oli merkitty lippujen numerot vastaavien valtioiden kohdalle, Muinaisuudesta nykyaikaan (kulttuurihistoriaa), Aleksis Kivi, Yrjö Aukusti Wallin, Suomen taidetta, Peter Paul Rubens.

Pienimpiä lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin lasten lukusalissa erityiselle kuvataululle 30 erilaista kuvanäyttelyä. Näyttelyiden aihepiiri oli pääasiassa tunnettuihin satuihin liittyvä. Lisäksi otettiin huomioon eri vuodenaajat ja juhlapäivät sekä luonto kasvi- ja eläinmaailmoineen. Lukusalissa oli isommille lapsille ja nuorille sitäpaitsi yhdeksän näyttelyä eri aloilta. Näyttelyihin liittyi luettelo lukusalissa saatavissa olevasta alan kirjallisuudesta.

Syksyllä sijoitettiin lasten lukusaliin erityinen esittelyhylly aapis- ja lukukirjoja varten. Sen yhteydessä olevalle kuvataululle järjestettiin erilaisia ajankohtaisia kuvanäyttelyitä.

Korjaustöitä suoritettiin kirjastossa mm. laajentaen sanomalehtilukusalia poistamalla tarpeeton väliseinä, lisäksi maalattiin aikuisten lainausosaston kaunokirjallisuussali ja käytävä sekä lasten lainausosasto ja ns. porrashuone. Edelleen maalattiin laajennettu sanomalehtisali, sen varasto- ja pesuhuoneet sekä vahtimestarin ja siivoojan asuntojen ala-aula. Korkkimatot uusittiin sanomalehtilukusalissa, lasten lainausosastolla, lasten lukusalissa ja opintosalissa. Kerhohuoneen ja kirjastonhoitajan huoneen kivilattiat päällystettiin korkkimatolla. Tilapäisenä varastohuoneena ollut ns. porrashuone muutettiin, poistamalla tarpeeton portaikko ja laittamalla lattia sen tilalle, työhuoneeksi, jonne voitiin sijoittaa kirjakokeelman ulkonaiseen hoitoon liittyvät tehtävät, korjaus, sitomoon lähettämisen ja poistaminen. Kiertoportaita käyttämällä saatiin huoneesta kaksikerroksinen, jolloin alakerrasta muodostettiin vanhempien aikakauslehtivuosikertojen varasto. Lisäksi kunnostettiin kellarikerroksessa sijaitsevat siihen saakka käyttämättömät tilat varastohuoneiksi ja laitettiin ovi varastohuoneista sanomalehtisaliin. Täten saatiin kaksi varastohuonetta, joista toista käytetään vanhemman kirjallisuuden varastona ja toista sanomalehtilukusalin lähivarastona. Sitäpaitsi asennettiin aikuisten lainausosaston ja lasten lainausosaston välille entisen kiinteän seinän tilalle lasiseinät, jolloin saatiin osastojen valaistus- suhteet tasaisemmiksi sekä osastot valvonnan kannalta edullisemmiksi.

Näiden korjausten avulla saatiin lisää erittäin tarpeellisia työhuoneita sekä varastotiloja ja erittäinkin aikaisemmin tukalan ahtaalle sanomalehtilukusalille kaivattu lisätila. Kokonaisuudessaan saatiin kirjaston työskentelymahdollisuudet paremmiksi ja ulkoasu viihtyisämmäksi.

Opintolukusalin kalusto uusittiin kokonaisuudessaan arkkitehti T. Salmio-Toiviaisen suunnitelmien ja piirustusten mukaan. Opintosaliin saatiin vaalea puunvärinen kalusto, tarkoituksenmukaiset hyllyt erilaiselle kirjallisuudelle, kuten kuvateoksille, kartoille ja aikakauslehdille sekä uudet pöydät ja tuolit. Opintolukusalipaikkoja saatiin huomattavasti lisätyksi ja erottamalla välihyllyillä aikakauslehtiosasto opinto-osastosta muodostui opinto-osasto käyttäjilleen entistä rauhallisemmaksi.

Opintolukusalin entisestä kalustosta siirrettiin pöydät, tuolit, valvojan pöytä ja aikakauslehtihyllyt sanomalehtilukusaliin, josta poistettiin siellä aikaisemmin käytössä olleet korkeat ja epämukavat sanomalehtitelineet. Opintolukusalin entiset hyllyt ovat käytössä uusissa kunnostetuissa työhuoneissa ja varastoissa. Lisäksi hankittiin aikuisten lainausosastolle tarpeellista lisäkalustoa, hyllyjä, pöytiä ja tuoleja, joiden avulla saatiin järjestetyksi lisää hyllytilaa sekä istumapaikkoja osastoille. Pääkirjaston osastojen ja Käpylän sivukirjaston uudistuksen yhteydessä siirrettiin joukko niiden entistä kalustoa lainausosastoille ja varastohuoneisiin.

Vieraita kävi sivukirjastossa kertomusvuoden aikana sekä kotimaasta että ulkomailta; heille selostettiin kirjaston toimintaa. Vieraista mainittakoon Mr. M. Starr ja Mr. R. Styles Newport N.H. U.S.A., Helsingin kaupungin kansakoulujen oppilasluokkia pääasiallisesti Kallion kansakoulusta, Yhteiskunnallisen korkeakoulun kirjastolinjan ja nuoriso-ohjaajakurssin opiskelijat ja ryhmät Helsingin kaupungin virkamiesyhdistyksen jäseniä.

Sanakirja- ja inventointiluettelon tarkistusta ja uudistusta jatkettiin aikuisten lainausosastolla samoin kuin opintolukusalissa sekä täydennettiin suomenkielistä systemaattista luetteloa.

Lasten ja nuorison lainausosastolla jatkettiin edellisenä vuonna aloitettua suomenkielisen systemaattisen luettelon tarkistusta ja uudistusta.

Leikekokoelma. Opintolukusalissa jatkettiin kirjallisuus- ja taidearvostelut käsittävän leikekokoelman keräämistä. Kokoelmat järjestettiin uudelleen systemaattiseen järjestykseen maiden mukaan. Opintolukusalissa jatkettiin myös esittelyissä ja näyttelyissä tarvittavan kuva-aineiston keräämistä. Kuvamateriaali saatiin kuluneina poistettaviksi merkityistä kirjoista sekä aikakauslehtien kaksoiskappaleista. Kuvakokoelma järjestettiin systemaattiseen järjestykseen kirjaston luokitusjärjestelmän mukaisesti.

Kuvakokoelma. Lasten lukusalissa jatkettiin laajan kuvakokoelman järjestelyä systemaattisiin alaryhmiin kirjaston luokitusjärjestelmän mukaisesti.

Kurssit ja kokoukset. Sivukirjastonjohtaja, filosofian maisteri E. Wirla osallistui Tukholmassa kesäkuun 3 p:n ja heinäkuun 14 p:n välisenä aikana pidetyille pohjoismaisille kirjastonhoitajien jatkokursseille.

Osastonhoitaja, filosofian maisteri Rm. Engman-Enari osallistui ruotsinkielisten kirjastoyhdistysten yhteiseen kokoukseen Turussa heinäkuun 15-16 p:nä esitelmöiden aiheesta: "Aikakauslehdet kirjastossa".

Töölön sivukirjastossa järjestettiin useita eri tiedonalojen esittelyjä. Aihepiireistä mainittakoon mm. amatööriopiskelua koskeva, jossa keskeisenä sisältönä oli ajatus, että ihminen ei ole sivistynyt opiskeltuaan, vaan opiskellessaan. Kiinan ja Japanin kulttuuria esiteltäessä oli ydinajatuksena Konfutsen lause: "Totuus ei tee ihmistä suureksi, vaan ihminen totuuden". Muut esittelyt olivat kasvatuspsykologian, kirjallisuuden historian, runouden ja ensyklopedisen kirjallisuuden aloilta.

Lasten osastolla pidettiin kertomusvuoden aikana 31 satutuntia. Aihepiiriin nähden otettiin huomioon osittain lasten omat toivomukset. Tuntien lopussa keskusteltiin myös satujen eettillisestä sisällöstä. Osanottajia oli kaikkiaan 352.

Lisäksi järjestettiin tietokilpailuja, joiden tarkoituksena oli pe-

rehdyttää lapset tietokirjallisuuden tuntemiseen ja hakuteosten itsenäiseen käyttöön. Aiheet olivat tähtitieteen, kirjallisuuden historian, eläinopin ja maantieteen piiristä sekä sivistyssanoja koskeva tietokilpailu. Osanottajia oli 27, ikä 10-15 v. Kirjapalkinnot saatiin jälleen lahjaksi Suomalaisesta Kirjakaupasta.

Vuoden kuluessa vieraili kirjastossa 3 kertaa Helsingin kaupungin ja valtion sairaanhoitajatarkoulujen 30-henkiset oppilasryhmät opettajineen. Heille esiteltiin sivukirjasto ja selostettiin Helsingin kaupunginkirjaston toimintaa kokonaisuudessaan.

Kirjastoamanuenssi Martikainen toimi vaihtovirkailijana Hampurin kaupunginkirjastossa kertomusvuoden toukokuun 1 p:stä heinäkuun 31 p:ään.

Lastenosastolla suoritettiin maalaustöitä ja kalusto korjattiin, jolloin osasto joutui olemaan suljettuna kesäkuun 25-30 p:n välisenä aikana.

Käpylän sivukirjaston keskeytyneet korjaus- ja uudistustyöt aloitettiin uudelleen kertomusvuonna. Aikuisten lainausosasto avattiin täydellisesti uudistettuna yleisölle marraskuun 8 p:nä. Sisustuksen suunnitteli arkkitehti T. Iaine. Salin kolmea seinää kiertää puoliparveke, jolle nouseaan sen kummastakin päästä. Tulevan opintosalin ja lainausosaston välinen seinä purettiin ja korvattiin lasiseinällä, mikä paransi kummankin huoneen valaistusta ja antoi huoneistolle keventävää ilmavuutta. Päätyseinien päällystys sekä kirjahyllyt ovat lakattua honkaa punahonkaisin reunalistoin, lainauspöytä, yleisön lukupöytä ja suosittelepöytä ovat päällystetyt mahonkiviilulla. Pöytien jalat sekä muun kaluston metalliosat ovat valkoiseksi maalattua putkea. Päätyseinien upotettiin viisi näyttelykaappia kirjanäyttelyitä ja kerhotiedoituksia varten.

Lasten lainaus- ja lukusaliosasto valmistui joulukuun 18 p:nä. Lukusalipaikkoja on isommille lapsille 24 ja pienemmille 8. Uusi lastenosasto pystyy nyt täyttämään Käpylän kaupunginosan nopeasti kasvavan lapsimäärän kirjaston käyttämisen tarpeen ja ohjaamaan sen lukuharrastuksia.

Aikuisten opintosalin valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Sivukirjastonhoitaja, filosofian maisteri I. Sivenius osallistui Tukholmassa kesäkuun 3 p:n ja heinäkuun 14 p:n välisenä aikana pidettyihin pohjoismaisiin kirjastonhoitajien jatkokursseihin.

Valtilan sivukirjaston lasten lainaus- ja lukusaliosastolla suoritettiin perinpohjaisia korjaus- ja maalaustöitä. Lastenosaston korjausten yhteydessä osaston koko kirjavarasto tarkastettiin, karsittiin ja osittain uusittiin. Jatkettiin systemaattisen kortiston laatimista kirjaston kaikista kirjoista.

Eteläisen sivukirjaston lastenosastolla ryhdyttiin kertomusvuonna järjestämään tietokilpailuja. Kilpailukysymykset käsittelevät mm. suurmiesten elämää ja toimintaa sekä luonnontieteitä ja historiaa eri puolilta. Lisäksi esitettiin useita esimerkkejä siitä, mihin kaikkiin kysymyksiin korttiluettelosta voi saada vastauksen. Osanottajien ikä vaihteli 7-14 v. Parhaiten vastanneille jaettiin kirjapalkintoja. Sanomalehtisalissa suoritettiin katon maalaus. Systemaattisen luettelokortiston täydentämistä jatkettiin. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijat tutustuivat kirjastoon.

Haagan sivukirjastossa järjestettiin esittelyjä seuraavilta aloilta: Suomen linnut, Toivo Pekkanen, Aaro Hellaakosken lyriikkaa, Lappi. Lisäksi järjestettiin seuraavan aihaiset näyttelyt: Kieliopinnot (saksa, englantti, ruotsi), Maantiede ja matkustus, Eläimet ystävinämme, Seikkailuja ja romantiikkaa, Maalauskylä suomalaisessa kaudenkirjallisuudessa.

Kirjastoon saatiin kaluston täydennykseksi kolme uutta kirjahyllyä ja kaksi näyttelykaappia.

Herttoniemen sivukirjasto muutti marraskuussa Herttoniemen vastavalmistuneeseen suomalaiseen kansakouluun, jossa se sai käyttöönsä 43 m²:n suuruisen huonetilan. Samalla kirjastoon hankittiin uusi vaaleansävyinen kalusto. Järjestettiin suomalaisen taiteen näyttely.

Lautasaaren sivukirjastossa järjestettiin kirja-, musiikki- ja joulun- ja kirjastoaiheiset näyttelyt sekä lasten par-

haita tieto- ja kaunokirjoja esittävä näyttely "Lue parhaita". Eräät lauttasaarelaiset taiteilijat asettivat kirjastoon näytteille taulujaan.

Kaluston täydennykseksi saatiin viisi uutta kirjahyllyä sekä karttapöytä. Systemaattisen kortiston laatiminen aloitettiin. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijat kävivät tutustumiskäynnillä kirjastossa.

M u n k k i n t e m e n s i v u k i r j a s t o s s a järjestettiin eri tiedonalojen esittelyjä seuraavista aiheista: Nuoria runoilijoita, Lapsen salaisuus, Karu kaunis Lappi, Suomalainen näytelmä. Taidejäljennöksiä esiteltiin sekä koti- että ulkomaisia taiteilijoita. Lastenosaston näyttelytaululla esiteltiin satuaiheisia sekä maantieteellisiä ja luonnontieteellisiä kuvasarjoja.

Aikuisten lainausosastolle hankittiin lisää kirjahyllyjä sekä työhuoneeseen kirjahyllyt, työpöydät ja työpaikkavalaisimet.

Kuvanveistäjä Lauri Leppänen lahjoitti kirjastolle veistämänsä nuoren Minna Canthin kipsipään.

Kirjastossa aikaisemmin käytössä olleesta lainauskorttijärjestelmästä siirryttiin kaupunginkirjaston lainausjärjestelmään. Kirjaston suomen-, ruotsin- ja vieraskielinen tietokirjallisuus yhdistettiin ja jaettiin systematiikan mukaisesti alaluokkiin. Yleisökortisto järjestettiin uudelleen yhdistämällä suomen- ja ruotsinkielinen kortisto.

M a l m i n s i v u k i r j a s t o muutti joulukuun alussa uuteen huoneistoon Päätie 38:aan, jolloin kirjasto jouduttiin pitämään suljettuna joulukuun 1 ja 14 p:n välisenä aikana. Kirjastossa järjestettyjen esittelyjen ja näyttelyiden aiheet olivat: Z. Topelius, Elämänviisautta ja mietekirjallisuutta, Kalevala, Kirkon työsaralla, Miten menettelin? (käyttämisympäilyä), Aurinkoiseen Etelään, Välimeren rantamille, K. Sarkia, Puutarhakirjallisuutta, A. Kivi.

Kaluston täydennykseksi saatiin uusia pöytiä ja tuoleja sekä aikuisia että lapsia varten.

Kirjastonhoitaja A. Talvela oli syyskuun 20 p:n ja lokakuun 4 p:n välisenä aikana kotimaisella kirjasto-opintomatalla.

O u l u n k y l ä n s i v u k i r j a s t o o n saatiin vuoden loppupuolella puhelin, joka helpotti suuresti yleisöpalvelua, mm. kirjallisuuden välitystä pääkirjastosta ja muista sivuosastoista. Lisäksi saatiin jonkin verran kaluston täydennystä.

Sivukirjastonhoitaja, filosofian maisteri S. Hirn osallistui Tukholmassa kesäkuun 3 p:n ja heinäkuun 14 p:n välisenä aikana pidettyihin pohjoismaisiin kirjastonhoitajien jatkokursseihin.

P a k i l a n s i v u k i r j a s t o s s a järjestettiin seuraavan aiheisia eri tiedonalojen esittelyjä: Pohjoismaisia kirjailijoita, Matematiikka ja luonnontiede, Kansanrunous, Ajattelijain elämänviisautta, Me ihmiset (kansatiedettä), Kuvaamataiteet, Luonnonhistoriaa, Kotimaisia klassikoita, Kasvatus ja elämäntaito, Yhteiskunta ja seuraelämä, Kirjallisuuden historia. Kaluston täydennykseksi saatiin uudet hyllyt lasten kirjoja varten sekä pöytä ja tuolit.

P u i s t o l a n s i v u k i r j a s t o s s a esiteltiin taidejäljennöksiä sekä itä- että länsimaisen taiteen mestariteoksia. Lukusaliin hankittiin uudet tuolit.

T a p a n t i l a n s i v u k i r j a s t o muutti uuteen täydellisesti korjattuun 60 m²:n suuruiseen huoneistoon, johon myös saatiin uusi kalusto.

Näyttelyitä järjestettiin seuraavista aiheista: Aleksis Kivi, Pohjoismaista maalaustaidetta, Kaukainen Itä, Joulukuu.

S a i r a a l a s i v u k i r j a s t o. Lastenkotikirjasto Sofianlehdon vastaanottokodissa aloitti toimintansa huhtikuun 19 p:nä. Kirjasto on sijoitettu laitoksen poikien askarteluhuoneeseen, jossa kirjastovirkailija hoitaa lainausta kahtena päivänä viikossa kaksi tuntia kerrallaan. Huoneeseen järjestettiin myös pieni käsikirjasto, joka oli lasten vapaasti käytettävissä.

Auroran sairaalassa ja Tuberkuloosisairaalassa saatiin loppuunsa toteutetuiksi edellisen vuoden puolella aloitetut ko. sairaaloitten lääketieteellisten kirjastojen peruskokoelman luokitus- ja luettelointi- ym. jär-

jestelytyöt. Kertomusvuoden aikana sairaalasivukirjaston hoidettaviksi siirtyivät myös Malmin sairaalan ja Kivelän sairaalan silmätautien osaston lääketieteelliset kirjastot, joiden peruskokoelmat niinikään on saatu järjestetyiksi.

Suomen Kirjastoseuran talviluentopäivien osanottajat tekivät maaliskuun 24 p:nä tutustumiskäynnin Marian sairaalan ja Tuberkuloosisairaalan kirjastoihin, jolloin heille selostettiin sivukirjaston toimintaa yleensä. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijat kävivät marraskuussa Tuberkuloosisairaalan kirjastossa, jossa sivukirjastonhoitaja selosti sairaalakirjastotoimintaa. Muista vierailijoista mainittakoon Helsingin kaupungin sairaanhoitajatarkoulun oppilaat, jotka tutustuivat eri sairaalakirjastoihin.

Kirjastoamaneuussi, filosofian maisteri H. Valve toimi vaihtovirkailijana Hannoverin kaupunginkirjastossa elokuun 1 p:n ja syyskuun 31 p:n välisenä aikana.

Kirjavarasto.¹⁾ Kirjavaraston luetteloista poistettiin 1 16 720 loppuunkulunutta nidosta, joista 5 761 pääkirjastoon, 3 522 Kallion, 3 095 Töölön, 1 636 Vallilan, 357 Käpylän, 189 Eteläisen, 115 Pasilan, 16 Haagan, 1 Kulosaaren, 521 Lauttasaaren, 166 Munkkiniemen, 261 Malmin, 88 Oulunkylän, 52 Pakilan, 56 Puistolan, 484 Sairaala-, 358 Tapanilan, 37 Pitäjänmäen, 2 Vartiokylän ja 3 Palokunnan sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloiitiin 56 252 uutta nidosta. Näistä tuli 15 197 pääkirjastoon, 10 560 Kallion, 4 980 Töölön, 2 997 Vallilan, 2 674 Käpylän, 1 915 Eteläisen, 494 Pasilan, 940 Haagan, 582 Herttoniemen, 1 261 Kulosaaren, 3 157 Lauttasaaren, 2 689 Munkkiniemen, 1 450 Malmin, 501 Oulunkylän, 1 002 Pakilan, 760 Puistolan, 3 439 Sairaala-, 911 Tapanilan, 448 Pitäjänmäen, 203 Vartiokylän ja 92 Palokunnan sivukirjastoon.

Luetteloiutuun kirjavarastoon kuului kertomusvuoden alussa 446 705 nidosta ja vuoden lopussa 486 242 nidosta. Viimeksi mainituista oli 296 908 eli 61.1 % suomenkielistä, 163 516 eli 33.6 % skandinaavista ja 25 818 eli 5.3 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 73 246 785 mk:ksi ja vuoden päättyessä 91 765 580 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
000 Ensyklopedia	7 829	1.6
100 Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	12 105	2.5
200 Uskonnot, mytologia	7 224	1.5
300 Yhteiskuntatieto	13 514	2.8
400 Maantiede, matkat, kansatiede	15 933	3.3
500 Matematiikka, luonnontieteet	12 583	2.6
600 Lääketiede, tekniikka, talous	21 870	4.5
700 Taide, liikuntakasvatus	17 256	3.5
800 Kirjallisuudenhistoria, kielitiede	17 508	3.6
900 Historia, elämäkerrat, sukututkimus	22 051	4.5
0 - 9 Kaunokirjallisuus	151 495	31.2
I Uskonnot	8 456	1.7
II Historia, arkeologia ja elämäkerrat	22 746	4.7
III Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	10 991	2.3
IV Romaanit, kertomukset ja sadut	48 061	9.9
V Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuudenhistoria ja taide	26 048	5.3
VI Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	11 791	2.4
VII Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	14 984	3.1
VIII Kielitiede	3 173	0.7

1) Ks. myös taulukkoliitettä 1.

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
IX Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	12 884	2.6
X Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet ym.)	27 740	5.7
	486 242	100.0 %

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

	1952	%	1951	%
Lainauspaikka				
Pääkirjasto	199 266	41.0	189 830	42.5
Sivukirjasto				
Kallion	85 476	17.6	78 438	17.6
Töölön	35 605	7.3	33 720	7.5
Vallilän	26 269	5.4	24 908	5.6
Käpylän	20 990	4.3	18 673	4.2
Eteläinen	15 073	3.1	13 347	3.0
Pasilan	9 663	2.0	9 284	2.1
Haagan	6 423	1.3	5 499	1.2
Herttoniemen ..	2 257	0.5	1 675	0.4
Kulosaaren	7 727	1.6	6 467	1.5
Lauttasaaren ..	12 468	2.6	9 832	2.2
Munkkiniemen ..	13 820	2.8	11 297	2.5
Malmin	8 334	1.7	7 145	1.6
Oulunkylän	4 576	0.9	4 163	0.9
Pakilan	4 000	0.8	3 050	0.7
Puistolan	3 661	0.8	2 952	0.7
Sairaala-	19 525	4.0	16 570	3.7
Tapanilan	4 192	0.9	3 639	0.8
Pitäjänmäen ...	3 278	0.7	2 867	0.6
Vartiokylän ...	2 012	0.4	1 811	0.4
Palokunnan	1 627	0.3	1 538	0.3

Yhteensä 486 242 100.0 % 446 705 100.0 %

Kirjallajahjat. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Afrikan lähetystö, Alankomaiden lähetystö, Argentiinan lähetystö, Belgian lähetystö, Brasilian lähetystö, Iranin lähetystö, Kuban lähetystö, Ranskan lähetystö, Romanian lähetystö, Suetzin lähetystö, Tanskan lähetystö, Unkarin lähetystö, Bulletin of the atomic scientists - Chicago, Kirkens Nødhjelp - Oslo, Stiftung pro Helvetia, Stockholms Stadsbibliotek, Tanskan valtionarkisto, The Butterworth Service, Universitetsbiblioteket i Oslo, Mr. Howard H. Monk - USA, Mr. Harcourt J. Mott - USA, Naisten Raittiuskeskus, Paraisten Kalkkivuori Oy., Suomen Esperanto-opisto, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, Suomen Palotariffiyhdistys, Suomen Pankki, Suomen Ulkomaankauppaliitto, Svenska Litteratursällskapet i Finland, Turun kaupunginhallitus, Turun kaupungin tilastotoimisto, Turun Yliopiston kirjasto, Työväen Esperantoseura Klubo, Valtion kirjastotoimisto, Yhteiskunnallinen Korkeakoulu, Tmi S. Wuori ja G. Wuori & Kni, kirjastoapulainen I. Aronen, rouva H. Björkbom, kirjailija K.-H. Bolay, rouva A. Ekström, rouva A. Grönblom, kamarineuvos S. Grönroos, herra M. Huber, neiti E. Häyrén, filosofian maisteri G.J. Immonen, maisteri V.E.S. James, professori K. Kauppi, herra P. Kolster, neiti E. Lichert, herra J. Ludolphi; neiti K. Maconi, taitelija S. Nykyri, tarkastaja H. Othman, rouva Rosvall, johtaja H. Schuurf, pastori H. Tietti ja johtaja A. Volas.

Auktolajat. Pääkirjastossa ja Kallion sivukirjastossa lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10-20, aikuisten lukusalit sekä arkipäivisin että sunnuntaisin klo 10-22 ja sanomalehtisalit klo 8-22. Lasten lukusalit olivat avoinna arkipäivisin klo 10-20 sekä sunnuntaisin klo 15-20. Pyhä- ja juhlapäivisin kirjasto oli avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkanäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntai-

päivänä lukusalit klo 15-20, vappuna ja itsenäisyyspäivänä lukusalit klo 10-20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina, muina päivinä niinkuin sunnuntaisin; Vallilan, Töölön, Käpylän, Eteläisen, Lauttasaaren, Munkkiniemen ja Malmin lainausosastot olivat avoinna klo 10-20; Haagan, Kulosaaren, Oulunkylän, Pasilan, Pakilan, Puistolan ja Tapanilan maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15-20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13-18; Pitäjämäen maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 16-20; Vartiokylän maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 18-20; Herttoniemen maanantaisin ja torstaisin klo 15-19; sekä sairaalasivukirjastot potilaita varten Kivelän, Marian ja Auroran sairaaloissa arkipäivisin klo 11.30-18.30; Nikkilän ja tuberkuloosisairaala kolo 11.30-20 sekä Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo 11-16 ja henkilökuntaa varten Kivelän sairaalassa keskiviikkoisin klo 18-20.30; Marian sairaalassa tiistaisin klo 18-20.30; Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 18-20.30 ja perjantaisin klo 14-16; Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo 14-15; tuberkuloosisairaala kolo tiistaisin klo 18-20.30; kulkutautisairaala kolo keskiviikkoisin klo 13-20.30 sekä Sofianlehdon vastaanottokodissa maanantaisin ja perjantaisin klo 17-19.

¹⁾ **Lainaus.** Kirjalainojen lukumäärä v. 1952 ja 1951 oli seuraava:

Lainauspaikka	1 9 5 2			1 9 5 1		
	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	301	442 623	1 471	300	391 231	1 304
Sivukirjasto:						
Kallion	301	270 200	898	301	256 134	851
Töölön	301	129 287	430	300	118 300	394
Vallilan	301	80 439	267	300	75 641	252
Käpylän	301	73 589	244	300	58 819	196
Eteläinen	301	58 926	196	300	51 598	172
Pasilan	300	15 270	51	299	14 496	48
Haagan	300	18 182	61	299	18 257	61
Herttoniemen	84	4 444	53	67	1 865	28
Kulosaaren	300	9 055	30	299	10 552	35
Lauttasaaren	301	55 410	184	301	43 289	144
Munkkiniemen	301	54 006	179	280	39 649	142
Malmin	290	33 831	117	299	31 384	105
Oulunkylän	300	14 506	48	299	13 063	44
Pakilan	300	20 710	69	299	15 785	53
Puistolan	300	18 029	60	297	18 056	61
Tapanilan	298	20 664	69	291	17 515	60
Pitäjämäen	149	10 730	72	144	9 617	67
Vartiokylän	105	4 744	45	94	3 214	34
Sairaala-	300	88 197	294	298	67 739	227
Palokunnan	101	1 710	17	200	1 556	8
Yhteensä	-	1 424 552	4 852	-	1 257 760	4 286

Aikuisten, lasten ja nuorison suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallinat, %	Lasten ja nuorison kirjallinat, %	Lainauspaikka	Aikuisten kirjallinat, %	Lasten ja nuorison kirjallinat, %	Lainauspaikka	Aikuisten kirjallinat, %	Lasten ja nuorison kirjallinat, %
Pääkirjasto	78.3	21.7	Haagan	48.6	51.4	Puistolan	40.7	59.3
Sivukirjasto:			Herttoniemen	30.7	69.3	Sairaala-	89.3	10.7
Kallion	66.5	33.5	Kulosaaren	51.2	48.8	Tapanilan	31.9	68.1
Töölön	65.2	34.8	Lauttasaaren	51.0	49.0	Pitäjämäen	37.9	62.1
Vallilan	63.1	36.9	Munkkiniemen	48.8	51.2	Vartiokylän	35.3	64.7
Käpylän	54.3	45.7	Malmin	46.6	53.4	Palokunnan	100.0	-
Eteläinen	56.2	43.8	Oulunkylän	45.7	54.3			
Pasilan	55.3	44.7	Pakilan	50.2	49.8	Yhteensä	66.4	33.6

¹⁾ Ks. myös taulukkoliitettä 3.

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat					Lasten ja nuorisön kirjallainat					Kirjallainat Kaikkiaan				
	Kaunokirjallisuus		Tietokirjallisuus		Yhteensä	Kaunokirjallisuus		Tietokirjallisuus		Yhteensä	Kaunokirjallisuus		Tietokirjallisuus		Yhteensä
	Luku	%	Luku	%		Luku	%	Luku	%		Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	204 098	58.9	142 600	41.1	346 698	84 717	88.3	11 208	11.7	95 925	288 815	65.3	153 808	34.7	442 623
Sivukirjasto:															
Kallion	119 338	66.4	60 399	33.6	179 737	81 693	90.3	8 770	9.7	90 463	201 031	74.4	69 169	25.6	270 200
Töölön	55 610	66.0	28 737	34.0	84 347	40 484	90.1	4 456	9.9	44 940	96 094	74.3	33 193	25.7	129 287
Vallilan	34 515	68.0	16 273	32.0	50 788	27 072	91.3	2 579	8.7	29 651	61 587	76.6	18 852	23.4	80 439
Käpylän	27 232	68.2	12 717	31.8	39 949	30 790	91.5	2 850	8.5	33 640	58 022	78.8	15 567	21.2	73 589
Eteläisen	23 583	71.2	9 522	28.8	33 105	23 228	90.0	2 593	10.0	25 821	46 811	79.4	12 115	20.6	58 926
Pasilan	6 038	71.5	2 410	28.5	8 448	5 897	86.4	925	13.6	6 822	11 935	78.2	3 335	21.8	15 270
Haagan	6 644	75.3	2 185	24.7	8 829	8 565	91.6	788	8.4	9 353	15 209	83.6	2 973	16.4	18 182
Herttoniemen	987	72.2	380	27.8	1 367	2 925	95.1	152	4.9	3 077	3 912	88.0	532	12.0	4 444
Kulosaaren	3 175	68.5	1 461	31.5	4 636	4 091	92.6	328	7.4	4 419	7 266	80.2	1 789	19.8	9 055
Lauttasaaren	19 903	70.4	8 356	29.6	28 259	24 489	90.2	2 662	9.8	27 151	44 392	80.1	11 018	19.9	55 410
Munkkiniemen	18 919	71.8	7 425	28.2	26 344	25 210	91.1	2 452	8.9	27 662	44 129	81.7	9 877	18.3	54 006
Malmin	10 188	64.6	5 583	35.4	15 771	16 814	93.1	1 246	6.9	18 060	27 002	79.8	6 829	20.2	33 831
Oulunkylän	4 586	69.1	2 047	30.9	6 633	7 338	93.2	535	6.8	7 873	11 924	82.2	2 582	17.8	14 506
Pasilan	7 757	74.6	2 646	25.4	10 403	9 308	90.3	999	9.7	10 307	17 065	82.4	3 645	17.6	20 710
Puistolan	4 566	62.3	2 768	37.7	7 334	9 721	90.9	974	9.1	10 695	14 287	79.2	3 742	20.8	18 029
Sairaala-	41 271	52.4	37 464	47.6	78 735	8 671	91.6	791	8.4	9 462	49 942	56.6	38 255	43.4	88 197
Tapanilan	4 647	70.5	1 944	29.5	6 591	12 660	90.0	1 413	10.0	14 073	17 307	83.8	3 357	16.2	20 664
Pitäjänmäen	2 817	69.3	1 248	30.7	4 065	6 140	92.1	525	7.9	6 665	8 957	83.5	1 773	16.5	10 730
Vartiokylän	1 246	74.4	428	25.6	1 674	2 910	94.8	160	5.2	3 070	4 156	87.6	588	12.4	4 744
Palokunnan	907	53.0	803	47.0	1 710	-	-	-	-	-	907	53.0	803	47.0	1 710
Yhteensä	598 027	63.3	347 396	36.7	945 423	432 723	90.3	46 406	9.7	479 129	1 030 750	72.4	393 802	27.6	1 424 552

Suurin määrä päivässä annettuja kirjallainoja oli 8 850 oltuaan v.1951 8 572. V. 1951 lainattiin kaikkiaan 1 257 760 nidosta, joista 901 200 nidosta eli 71.7 % kaunokirjallisuutta sekä 356 560 nidosta eli 28.3 % tietokirjallisuutta. Aikuisten sekä lasten ja nuorison kesken kirjallainat jakaantuivat siten, että edellisille lainattiin 863 767 nidosta eli 68.7 % ja jälkimmäisille 393 993 nidosta eli 31.3 %.

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1952 ja 1951 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opinto- salit	Aik.luku- salit	Sanomal. salit	Lasten lukus.	Käyntejä kaikkiaan	Päivää kohden
Pääkirjasto	16 634	67 775	193 813	42 630	320 852	1 106
Sivukirjasto:						
Kallio	-	71 330	152 533	99 518	323 381	893
Töölö	-	51 301	-	38 032	89 333	272
Vallila	-	-	61 504	23 379	84 883	324
Käpylä	-	-	81 922	1 646	83 568	231
Eteläinen	-	-	63 501	32 501	96 002	294
Pasila	-	-	15 220	4 700	19 920	60
Haaga	-	-	3 745	6 092	9 837	33
Kulosaari	-	-	1 742	3 292	5 034	17
Lauttasaari ...	-	-	33 624	40 383	74 007	247
Munkkiniemi ...	-	-	28 485	29 574	58 059	193
Malmi	-	-	3 164	4 799	7 963	26
Puistola	-	-	951	6 637	7 588	25
Tapanila	-	-	1 271	6 822	8 093	27
Yhteensä	16 634	190 406	641 475	340 005	1 188 520	3 748
(1951)	38 331	182 926	571 324	191 671	984 252	2 793

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjallainat kaikkiaan	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	293 082	66.2	127 914	28.9	21 627	4.9	442 623	31.1
Sivukirjasto:								
Kallion	241 195	89.3	27 986	10.3	1 019	0.4	270 200	19.0
Töölön	89 868	69.5	36 407	28.2	3 012	2.3	129 287	9.1
Vallilan	67 988	84.5	12 205	15.2	246	0.3	80 439	5.6
Käpylän	62 944	85.5	10 010	13.6	635	0.9	73 589	5.2
Eteläinen	43 421	73.7	15 494	26.3	11	0.0	58 926	4.1
Pasilan	13 277	86.9	1 992	13.1	1	0.0	15 270	1.1
Haagan	13 850	76.2	4 330	23.8	2	0.0	18 182	1.3
Herttoniemen	3 923	88.3	521	11.7	-	-	4 444	0.3
Kulosaaren	3 855	42.6	5 033	55.6	167	1.8	9 055	0.6
Lauttasaaren	39 440	71.2	15 379	27.8	591	1.0	55 410	3.9
Munkkiniemen	38 277	70.9	14 981	27.7	748	1.4	54 006	3.8
Malmin	31 095	91.9	2 711	8.0	25	0.1	33 831	2.4
Oulunkylän	11 763	81.1	2 691	18.5	52	0.4	14 506	1.0
Pakilan	20 193	97.5	517	2.5	-	-	20 710	1.4
Puistolän	17 309	96.0	657	3.6	63	0.4	18 029	1.3
Sairaala-	69 327	78.6	16 917	19.2	1 953	2.2	88 197	6.2
Tapanilan	19 023	92.1	1 641	7.9	-	-	20 664	1.4
Pitäjännäen	7 838	73.0	2 892	27.0	-	-	10 730	0.8
Vartiokylän	4 436	93.5	308	6.5	-	-	4 744	0.3
Palokunnan	1 437	84.0	270	15.8	3	0.2	1 710	0.1
Yhteensä	1 093 541	76.8	300 856	21.1	30 155	2.1	1 424 552	100.0

Kaikilta lainausosastoilta lainattiin v. 1951 suomenkielistä kirjallisuutta 939 646 nidosta eli 74.7 %, skandinaavista kirjallisuutta 289 954 nidosta eli 23.1 % ja muunkielistä kirjallisuutta 28 160 nidosta eli 2.2 %.

Kirjavaraston eri kirjallisuusluokista lainattujen nidosten luku ilmenee seuraavasta yhdistelmästä¹⁾:

Kirjallisuusluokka	Kirjalainoja kaikkiaan	%
000. Ensyklopedia	11 081	0.8
100. Filosofia, kulttuurihistoria, kasvatus- tiede	32 143	2.3
200. Uskonnot, mytologia	14 001	1.0
300. Yhteiskuntatiede	17 889	1.3
400. Maantiede, matkat, kansatiede	71 717	5.0
500. Matematiikka, luonnontieteet	36 312	2.5
600. Lääketiede, tekniikka, talous	54 029	3.8
700. Taide, liikuntakasvatus	50 049	3.5
800. Kirjallisuushistoria, kielitiede	45 150	3.2
900. Historia, elämäkerrat, sukututkimus ...	61 431	4.3
0-9. Kaunokirjallisuus	1 030 750	72.3
Yhteensä		1 424 552 100.0

Lainaaajat²⁾. Kotilainoja sai kaikkiaan 62 950 henkilöä, joista uusia lainaajia 20 310. Suomenkielisiä lainaajia oli 51 987 eli 82.6 %, ruotsinkielisiä 10 794 eli 17.1 % ja muunkielisiä 169 eli 0.3 %. V. 1951 lainaajien lukumäärä oli 61 264 henkilöä, joista 49 087 eli 80.1 % suomenkielisiä, ruotsinkielisiä 12 011 eli 19.6 % ja muunkielisiä 166 eli 0.3 %. Suomenkielisten lainaajien lukumäärän prosenttiluku lisääntyi siis 2.5 %, ruotsinkielisten vähentyessä 2.5 %. Aikuisia oli 49 163 eli 78.1 % sekä lapsia ja nuorisoa 13 787 eli 21.9 %. V. 1951 olivat vastaavat prosenttiluvut 80.3 ja 19.7, joten suhde muuttui lasten ja nuorison eduksi. Aikuisista lainaajista oli miehiä 23 285 eli 47.4 % (46.1 % v. 1951) ja naisia 25 878 eli 52.6 % (53.9 % v. 1951). Nuorista lainaajista oli poikia 7 341 eli 53.2 % (53.5 % v. 1951) ja tyttöjä 6 446 eli 46.8 % (46.5 % v. 1951).

Lukusalit. Pääkirjaston opintosali oli avoinna 143 päivää, yleinen lukusali 358, sanomalehtisali 362 ja lasten lukusali 299 päivää. Kallion sivukirjastossa olivat aikuisten ja lasten lukusali sekä sanomalehtisali avoinna 362 päivää, Töölön sivukirjastossa oli aikuisten lukusali avoinna 362 päivää ja lasten lukusali 296 päivää, Vallilan sivukirjastossa oli sanomalehtisali avoinna 362 päivää ja lasten lukusali 163 päivää. Vastaavat aukiolopäivät olivat Käpylässä 362, Pasilassa 362 ja 300, Eteläisessä sivukirjastossa 353 ja 301 sekä Haagassa, Kulosaaressa, Lautasaaressa, Munkkiniemessä, Malmilla, Puistolassa ja Tapanilassa 300 päivää.

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli yleisön käytettävänä seuraavat määrät:

Kirjasto	Aikakauslehti		Sanomalehti		Kirjasto	Aikakauslehti		Sanomalehti	
	Luku	kpl	Luku	kpl		Luku	kpl	Luku	kpl
Pääkirjasto	506	564	83	116	Pakilan	30	30	-	-
Sivukirjasto:					Oulunkylän	23	23	-	-
Kallion	320	379	63	87	Malmin	72	72	2	2
Vallilan	117	132	28	51	Tapanilan	26	26	1	1
Käpylän	137	155	32	44	Puistololan	27	27	-	-
Pasilan	64	69	20	20	Kulosaaren	34	34	-	-
Töölön	197	207	37	45	Herttoniemen	16	16	-	-
Eteläinen	103	117	27	43	Vartiokylän	16	16	-	-
Lautasaaren	69	70	1	1	Sairaalakirjasto:				
Munkkiniemen	94	94	6	6	Nikkilän sairaalan	4	28	10	78
Haagan	34	36	-	-	Tuberkuloosisairaalan	-	-	7	60
Pitäjänmäen	14	14	-	-					
					Yhteensä				
					1 903 2 109 317 554				

1) Ks. myös taulukkoliitettä 3 E. - 2) Sm liitettä 2.

Opintokerhotyö. Jotta kirjasto voisi mahdollisimman tehokkaasti toteuttaa sivistystehtävänsä, on kirjaston yhteydessä, eräänä kirjastokasvatustyön muotona, toiminut opintokerhoja. Näiden tarkoituksena on antaa kirjastonkäyttäjille virikettä ja tukea heidän opiskelu- ja sivistyspyrkimyksiinsään ottamalla käsiteltäviksi henkisen elämän keskeisiä ongelmia ja luomalla syvällisempää kontaktia kirjaston käyttäjien ja virkailijoiden välillä. Kertomusvuonna tuli kuluneeksi 10 vuotta kerhotoiminnan aloittamisesta. Tänä aikana on kerhotyö huomattavasti laajentunut ja monipuolistunut, ja voi todeta sen osoittautuneen elin- ja kehityskykyiseksi sekä kirjaston käyttäjäpiirin tarpeita vastaavaksi.

Kertomusvuoden aikana olivat toiminnassa seuraavat opintokerhot: pääkirjastossa filosofian kerho, psykologian kerho, suomalaisen kirjallisuuden kerho ja saksankielinen "Deutsche Literatur"-kerho; Kallion sivukirjastossa kirjallisuuskkerho, psykologinen opintokerho ja esperanto-kerho; Käpylän sivukirjastossa filosofian kerho ja Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen opintokerho.

Pääkirjasto. Filosofian kerhon puheenjohtajana toimi kirjaston johtaja, dosentti U. Saarnio. Filosofian kerhossa oli 196 ilmoittautunutta jäsentä ja se kokoontui joka viikko läpi vuoden. Kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: kirjailija K.-H. Boly: "Und die Sonne stand still ..."; filosofian maisteri T. Harjanne: Schopenhauer ja Intian filosofia; ylioppilas W. Harms: Carnapin todennäköisyyslogiikasta; filosofian maisteri R. Kauppi: Ryhmäteorian soveltumisesta logiikkaan; filosofian maisteri S.-L. Meri: Elämäkatsomuksen tarpeellisuudesta; filosofian maisteri A. Olamaa: Lapsi kehityopsykologian valossa; dosentti U. Saarnio: Yleiskatsaus nykyään filosofiaan, Materian filosofia nykyaikana, Bertrand Russell, Uuspositivismi, Idean filosofia, Léon Brunschvicgin filosofia, Uuskanttilaisuudesta, Logiikan geometria, Henri Bergson, Pragmatismi ja muita elämänfilosofian suuntia, Historismi ja ns. elämänfilosofinen suunta, Itsehillintä ja tahdonvapaus, Eduard Husserl ja fenomenologia, Järjestys ja hierarkia, Max Scheler ja hänen filosofiansa, Osa ja kokonaisuus, Max Scheler ja hänen etiikkansa, Pascalin kolmion yleistys ja n-arvoinen logiikka, Kolmiarvoisen logiikan graafinen esitys, Eksistenssifilosofia, Martin Heidegger ja Jean Paul Sartre sekä Olemisen filosofia; filosofian maisteri A. Savolahti: Symmetria kidemaaailmassa; ylioppilas S. Sivenius: Leibniz, Harmonia praestabilita, Immanuel Kant, Kantin kategorinen imperatiivi, Immanuel Kantin "Kritik der reinen Vernunft", Totuudesta, Isomorfia ja muut matemaattiset kuvaukset, Erik Ahlman ja hänen filosofiansa sekä Kolmiarvoinen logiikka; filosofian tohtori K. Sorainen: Søren Kierkegaard ja eksistentialismi; filosofian maisteri H. Valve: Neurooseista; filosofian maisteri T. Voutilainen: Kausaalisen ja finaalisen selittämisen suhteesta. Esitelmiä seuranneissa keskusteluissa valaistiin asiaanliittyviä kysymyksiä eri näkökannoilta.

Kertomusvuoden aikana kerho tuli olleeksi toiminnassa 10 vuotta. Tämän johdosta järjestettiin maaliskuun 9 p:nä kerhohuoneessa 10-vuotisjuhla, johon oli kutsuttu entisiä ja nykyisiä kerholaisia.

Joulukuusi ilmestyi myös monistettuna kerholehti Symposion, numero 7.

Psykologian kerhoa johti filosofian maisteri S.-L. Meri. Kerho kokoontui kertomusvuoden aikana 3 kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 19 henkeä jäsenmäärän ollessa 41. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: filosofian maisteri R. Kauppi: Matemaattisen psykologian probleemeja; filosofian maisteri S.-L. Meri: Alkoholiilla huumautumisen psykologiaa ja Aikamme ongelmien yhteinen pohja.

Suomalaisen kirjallisuuden kerho aloitti toimintansa marraskuussa. Suunnitelmansa oli kokoontua joka toinen perjantai kuulemaan jotain luovaa kirjailijaa ja keskustelemaan kuullun johdosta, sillä kerhon tarkoituksena on aikaansaada elävä kosketus yleisön ja kirjailijoiden välillä.

Kerhon johtajana toimi kirjailija Lasse Heikkilä. Kerho kokoontui 3 kertaa. Osanottajia oli yhteensä 103, kussakin kerhoillassa keskimäärin 34.

Kerhossa esiintyivät seuraavat kirjailijat: F.E. Sillanpää esitteli jänään filosofian maisteri H. Reenpää; Aale Tynni esitteli jänään filosofian maisteri M. Kilpi sekä L. Onerva.

Deutsche-Literatur-kerhon johtajana toimi kirjailija K-H. Bolay. Kerhossa oli 51 jäsentä, joista kokouksiin osallistui keskimäärin 14. Kerho kokoontui syyskuusta lähtien joka toinen tiistai, yhteensä 7 kertaa. Kerhossa pidettiin seuraavat alustukset: Literatur gesehen in der Situation des Menschen unserer Zeit, Ernst Jünger, Rudolf Kraemer-Badoni, Gerd Gaiser, Wolfgang Borchert, Wolfgang Borchert: Draussen vor der Tür, Karl-Heinz Bolay: Ja aurinko pysähtyi

Kallion sivukirjasto. Kirjallisuuserkhoa johti filosofian maisteri E. Wirla ja psykologista opintokerhoa filosofian maisteri A. Olamaa. Esperantokerhon johtajana toimi kansakoulunopettaja H. Koivu.

Opintokerhot kokoontuivat joka toinen keskiviikko, yhteensä 16 kertaa. Kirjallisuuserkossa oli 152 jäsentä ja psykologisessa 176 jäsentä. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 21 jäsentä.

Kirjallisuuserkossa pidettiin esitelmät: filosofian maisteri Rm. Engman-Enari: C. Virgil Gheorghiu teos "25 hetki", François Mauriac; ylioppilas R. Heinonen: Oiva Paloheimo; ylioppilas M. Hänninen: Wolfgang Borchert; filosofian maisteri Y. Kaijärvi: Kirjallista ja muutakin Italiasta; toimittaja K. Kare: Toivo Pekkanen; filosofian maisteri E. Wirla: Sveitsin luonto ja kansa Gottfried Kellerin kuvaamana; Kevät eri aikojen runouden kuvastimessa.

Psykologisessa opintokerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: ylioppilas V. Lumme: Nuoruusiän ongelmia, Eläinpsykologiasta; filosofian maisteri A. Olamaa: A. Scheinfeld: Women and men, Avioliitto ja moraali, Pettävätkö aistimme?; dosentti U. Saarnio: Etillisistä peruskäsitteistä, Tahdonvapaudesta; valtiotieteiden kandidaatti E. Sinisaari: Psykologian soveltamisesta historiaan.

Esitelmää seuranneissa keskusteluissa käsiteltiin yksityiskohtaisesti esilläolleita kysymyksiä, keskustelut muodostuivat varsin antoisiksi ja kerholaiset käyttivät runsaasti puheenvuoroja.

Kevätjuhlaa vietettiin kirjallisuuserkhon toukokuun kokouksen yhteydessä toukokuun 14 p:nä, jolloin filosofian maisteri E. Wirla esitelmöi aiheesta: Kevät eri aikojen runouden kuvastimessa. Psykologisen opintokerhon kokouksen yhteydessä vietettiin opintokerhojen yhteinen pikkujoulujuhla, jossa dosentti U. Saarnio esitelmöi tahdonvapaudesta ja rouva C. Saarnion johtama pääkirjaston filosofian kerhon kuoro esitti kotija ulkomaisia joululauluja.

Esperanto-kerho aloitti toimintansa huhtikuun 4 p:nä ja on sen jälkeen kokoontunut joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena torstaina klo 19-21. Saapuvilla kokouksissa oli keskimäärin 14 jäsentä. Kerho toimi puheharjoituskerhona, jonka takia esitykset ja keskustelu tapahtuivat, vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, esperanton kielellä. Kerhon jäsenet hoitivat vuorotellen puheenjohtajan ja sihteerin tehtäviä, pitivät esitelmää etupäässä esperantoliikkeen historiasta ja sen järjestämisestä sekä selostivat omia ulkomaanmatkojaan. Myös kirjallisuuden lukemista ja referointia harjoitettiin. Kerhossa vieraili kuusi ulkomaa-laista viidestä eri maasta, mm. japanilainen biokemisti professori J. Egami. Vuoden loppupuolella ryhdyttiin järjestämään kerhon jäsenten keräämän aineiston nojalla eri maiden oloihin kohdistuvaa ohjelmaa ja pidettiin japanilainen, amerikkalainen ja hollantilainen ilta. Tätä toimintamuotoa jatkettiin myöskin vuonna 1953.

Käpylän sivukirjasto. Filosofian kerhon puheenjohtajana toimi ylioppilas S. Sivenius. Kerho kokoontui vuoden kuluessa 10 kertaa. Kerhoon ilmoittautui kaikkiaan 41 henkilöä ja kokouksiin osallistui keskimäärin 13. Tilaisuuksissa pidettiin seuraavat esitelmät: Kirjailija Lasse Heikkilä: Mitä olen oppinut kokemuksesta; dosentti U. Saarnio: Sydämen sivistys, Logiikan geometria, Velvollisuus ja itsehillintä, Järjestys ja hierarkia, Sivistys ja kulttuuripolitiikka; Jean-Paul Sartre; ylioppilas S. Sivenius: Platonin Gorgias dialogi, Spinoza, Totuudesta.

Malmin sivukirjasto. Opintokerhon johtajana toimi kirjastonhoitaja A. Talvela. Kerho kokoontui 22 kertaa. Jäsenten lukumäärä oli 22, kokouksissa oli keskimäärin 8 osanottajaa. Kerhossa luettiin loppuun Lauri Meri-

kallion teos Runon veräjälle, sen jälkeen oli oppikirjana Vappu Roosin Suuri maailmankirjallisuus, josta luettiin 100 sivua. Keskustelukokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: yhteiskuntatieteiden kandidaatti H. Aukimaa: Eino Leinon runouden naishahmoja; opiskelija R. Kantanen: Aleksis Kiven Seitsemän veljestä ja Lauri Viidä Moreeni toisiinsa verrattuina; agronomi P. Korhonen: Mainonta; filosofian maisteri A. Laurila: Kirjailija Antoine de Saint-Exupéry ja Matkailuhavaintoja Unkarista; filosofian maisteri M. Mela: Olemmeko sivistyskansaa? ja Lewis Mumfordin Kaupunkikulttuuri.

Kalliolan vapaaopiston haaraosastona toimiva lausuntakerho kokoontui syyskaudella kerran viikossa kirjastossa. Kerhon ohjaajana toimi lausunnonopettaja M. Kiviranta.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat 3 093 637 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	2 000 000	2 758 180
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	150 000
Henkilökunnan luontoisedut	186 180	168 945
Henkilökunnan käteisvuokrat	16 512	16 512
Yhteensä	2 352 692	3 093 637

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yhdistykset. Kirjastolautakunta on kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti valvonut seuraavien yleishyödyllisten yhdistysten saamien avustusten käyttöä: Yhdistys Kirjoja Sokeille, Suomen työväenarkisto, Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusali-säätiö sekä Bragen leikekokoelma.

Menot. V:n 1952 talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 123 664 628 mk, johon vuoden aikana merkittiin tilisiirtoina lisää 6 082 334 mk, joten käytettävissä oli 129 746 962 mk. Menot tilien mukaan nousivat 123 052 409 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoeriin:

Menoerä	Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, mk	1) Säästö (+) tai Ylititys (-), mk
Palkkiot	175 000	156 400	+ 18 600
Vakinaiset viranhaltijat ...	60 990 865	61 160 659	- 169 794
Tilapäiset viranhaltijat ...	1 254 602	1 102 173	+ 152 429
Vuosilomakustannukset	3 235 372	2 666 387	+ 568 985
Muut palkkamenot	7 509 971	5 602 972	+ 1 906 999
Vuokra	4 952 133	4 952 133	-
Lämpö	2 819 850	2 109 223	+ 710 627
Valaistus	1 733 500	1 709 120	+ 24 380
Siivoaminen	905 452	905 150	+ 302
Vedenkulutus	29 250	23 069	+ 6 181
Puhtaanapito	140 480	120 860	+ 19 620
Kaluston hankinta	11 290 487	7 840 722	+ 3 449 765
Kaluston kunnossapito	430 000	429 745	+ 255
Painatus	700 000	693 865	+ 6 135
Kirjallisuus ja sidonta 2) ...	32 500 000	32 499 961	+ 39
Tarverahat	1 080 000	1 079 970	+ 30
Yhteensä	129 746 962	123 052 409	+ 6 694 553

1) Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset.

2) Kirjallisuuden hankkimiseen käytettiin 22 332 661 mk ja sidontaan 10 167 300 mk.